

17. 9. 2018

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Smlouva o důchodu - daňové souvislosti

smlouvy o důchodu - 2. díl

V prvním díle článku věnovanému smlouvě o důchodu se autoři zaměřili na důchod ujednaný „na dobu života“. Druhý díl článku, zaměřený na institut smluvního důchodu, se zabývá daňovými souvislostmi smlouvy o důchodu.

Rödl & Partner

Důchod lze dle ustanovení § 2701 a násl. zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „OZ“) ujednat jako bezúplatný závazek (a pak se jedná o smlouvu asynallagmatickou), či jej lze sjednat za úplatu (v takovém případě se jedná o závazek synallagmatický).

Daň z příjmů

Důchod je daněn dle zákona č. [586/1992](#) Sb., zákona o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZoDP“).[1]

ZoDP se o příjmu plynoucím ze smlouvy o důchodu zmiňuje v § 10 odst. 1 písm. e) ZoDP, když uvádí, že příjem z důchodu se řadí mezi takzvané ostatní příjmy, které jsou předmětem zdanění. Vzhledem k použitému pojmu „důchod“ není na první pohled zřejmé, zda se jedná o důchod založený smlouvou dle OZ nebo o důchod jako dávku sociálního zabezpečení (například starobní, vdovský apod.). Pojmem „důchod“ zmíněným v § 10 odst. 1 písm. e) ZoDP je ovšem dle názoru autorů jednoznačně míněn důchod smluvní, což potvrzuje i komentář k tomuto zákonu.[2] Důchodu ve smyslu dávky sociálního zabezpečení se věnuje speciální úprava na jiných místech ZoDP, například § 4 odst. h) ZoDP. Do konce roku 2013 obsahoval ZoDP v předmětném ustanovení i poznámku pod čarou, kterou přímo na ustanovení (tehdejšího) občanského zákoníku o smlouvě o důchodu odkazoval.

Lze tedy uzavřít, že příjem ze smlouvy o důchodu ve smyslu OZ[3] je zpravidla (tedy tehdy, pokud se neaplikuje některá ze speciálních podmínek osvobození od daně) předmětem daně z příjmu dle ZoDP a měl by tedy být dle tohoto zákona zdaněn.

Důchod, který je sjednán jako bezúplatný závazek, lze přirovnat k daru - z hlediska daně z příjmu mají tato plnění stejný daňový režim. Dle ZoDP jsou od daně z příjmů osvobozeny některé bezúplatné příjmy, například od příbuzného; od osoby, se kterou poplatník žil nejméně po dobu jednoho roku ve společně hospodařící domácnosti; bezúplatné příjmy nabyté příležitostně, pokud jejich úhrn od téhož poplatníka ve zdaňovacím období nepřevyšuje částku 15 tisíc korun apod.[4]

Není tedy dle autorů článku podstatné, zda je bezúplatný příjem nabyt z titulu bezúplatné smlouvy o důchodu či z titulu darování. Skutečnost, zda bude takový příjem od daně z příjmů osvobozen či nikoliv, bude záležet pouze na tom, zda bude takový příjem splňovat podmínky osvobození - například se bude jednat o darování či bezúplatný důchod mezi příbuznými.

Z výše uvedeného tedy plyne, že příjem z důchodových dávek je v zásadě předmětem daně z příjmu (obzvláště pokud se jedná o důchod sjednaný za úplatu), avšak jde-li o důchod bezúplatný (tedy nedojde-li k žádnému protiplnění) a budou-li naplněny požadavky § 10 odst. 3 písm. c) ZoDP, měl by být tento příjem od daně z příjmu osvobozen.

Takový výklad potvrzuje také původní znění § 10 odst. 1 písm. e) ZoDP s účinností do konce roku 2013, které výslovně upozorňovalo na skutečnost, že příjmy z důchodu jsou sice obecně předmětem daně z příjmu, ale že existují také výjimky od daně osvobozené, které dani z příjmu nepodléhají.

Daňové souvislosti v případě úplatného důchodu

Jak je uvedeno již výše, důchod lze sjednat i za úplatu. Typicky se může jednat o situaci, kdy se rodič rozhodne převést vlastnické právo k domu či jiné nemovité věci na svého potomka s tím, že si mezi sebou ujednají, že potomek bude rodiči vyplácet doživotní důchod. Úplatou je v takovém případě převod vlastnického práva k dané nemovité věci.

K převodu nemovité věci v tomto případě dojde například na základě samostatné darovací smlouvy, která nemusí na smlouvu o důchodu vůbec odkazovat. Pokud bychom posuzovali skutkový stav pouze na základě této darovací smlouvy, mohli bychom dojít k závěru, že převod vlastnického práva k uvedené nemovitosti nepodléhá dani z nabytí nemovitých věcí dle zákonného opatření Senátu č. [340/2013](#) Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů. Tento závěr by však byl mylný, neboť vždy je potřeba zvážit veškeré okolnosti transakce.

V předmětném případě by se jednalo o úplatné nabytí nemovitosti, kdy úplatou za nabytí nemovitosti je závazek obdarovaného k plnění důchodu (byť sjednané v samostatné smlouvě). Pokud by obdarovaný v uvedeném případě neodvedl daň z nabytí nemovitých věcí, vystavoval by se riziku, že mu bude daň doměřena a že mu z tohoto jednání budou plynout další sankce. V krajním případě by celá situace mohla být dokonce posuzována v rovině trestněprávních předpisů.

Výše uvedené shrnutí je tedy nutné brát v potaz při posuzování daňových dopadů jak smlouvy o důchodu (ať již úplatném či bezúplatném), tak darovacích smluv. Je tak třeba zohledňovat vždy všechny okolnosti posuzované transakce a tyto posuzovat komplexně a v souvislostech.

Závěr

Daňové aspekty smlouvy o důchodu jsou podstatnou okolností, která by měla být při volbě užití tohoto institutu zohledněna. S ohledem na složitost této problematiky je v konkrétním případě ovšem vždy nanejvýš doporučeníhodné zkontaktovat veškeré daňové aspekty smlouvy o důchodu s daňovým poradcem.

JUDr. František Geršl,
advokát
Senior Associate

JUDr. Martina Pumprlová,
advokátní koncipientka

[Rödl & Partner, advokáti, v.o.s.](#)

Květná 178/34
603 00 Brno

Tel.: +420 530 300 500
E-mail: bruenn@roedl.com

[1] Toto platí až od 01.01.2014, do té doby bylo darování zatíženo tzv. darovací daní. K 01.01.2014 nabyla účinnosti novela ZoDP č. [344/2013](#) Sb., která původní zákon č. [357/1992](#) Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí zrušila a podřadila darování pod úpravu ZoDP. K tomuto datu nabylo účinnosti také zákonné opatření Senátu č. [340/2013](#) Sb. o dani z nabytí nemovitých věcí, které zákon o dani darovací rovněž zrušuje a samostatně upravuje daň z nabytí nemovitých věcí.

[2] PELC, Vladimír. § 10. Ostatní příjmy. Zákon o daních z příjmů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 1403 s. ISBN 978-80-7400-517-6. K dispozici >>> [zde](#).

[3] § 2701 - 2706 OZ.

[4] Dle § 10 odst. 3 písm. c) ZoDP.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Daňová ztráta a její vliv na lhůtu pro stanovení daně](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc duben 2026](#)
- [Zaměstnanecké benefity dle ustanovení § 6 odst. 9 písm. d\) zákona o daních z příjmů v roce 2026](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)
- [Převodní ceny v judikatuře a sporech se správcem daně](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Mezinárodní dožádání a lhůta pro stanovení daně: kritéria účelnosti, věcnosti a včasnosti v judikatuře](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)